

Μέρος πρώτο

Φουσκοδεντριά

Μάης μήνας. Η άνοιξη φορούσε τα καλά της. Τα αηδόνια στη ρεματιά ακατάπαυστα. Ο πατέρας με τον Αλέκο έφυγαν με το χάραμα. Στον ουρανό έλαμπε ακόμη το άστρο της αυγής. Η μάνα άρμεξε τις γίδες και κρέμασε την τέσα με το γάλα στη φούρκα. Σκούντησε την Κατερίνα.

– Ξύπνα! Θα τις πάω στο κοπάδι. Να ’σαι έτοιμη.

Η Κατερίνα χασμουρήθηκε και γύρισε στο άλλο της πλευρό. Ήταν γλυκός ο ύπνος το πρωί. Την μάλωσε η μάνα που την βρήκε στο στρώμα. Την σήκωσε, της μουντζούρωσε το πρόσωπο και πήραν τον ανήφορο. Κράταγαν κι από ένα ματσούκι στο χέρι – η μόνη τους άμυνα ενάντια στα βάτα και τα φίδια. Το σπίτι τους ήταν στους πρόποδες του βουνού και μπορούσαν να ανεβαίνουν αθέατες από την πλαγιά. Πήγαιναν να μαζέψουν πρινοκόκι. Στο βουνό τα πουρνάρια ήταν χαμηλά και τα έφταναν από τα βράχια. Από το ύψωμα αγνάντευαν τη μικρή πεδιάδα και τους δουλευτάδες στα χωράφια.

– Μάνα, να ο πατέρας, σκαλίζει στις Αχλαδιές. Εκεί πέρα στο καταράχι, φαίνεται ο Αλέκος με τα πρόβατα.

Σαν βγήκε ο ήλιος για τα καλά, τις έπιασε η κάψα και μπήκαν στο δάσος. Η Κατερίνα σκαρφάλωσε σ’ ένα πουρνάρι. Έσπαξε μικρές κλάρες και τις πέταγε κάτω. Η μάνατσι-

μπούσε σβέλτα τα κόκκινα σπυράκια.

– Μάνα! Βρήκα φωλιά! Είν' αμάλλιαγα κισσόπουλα.

– Κατέβα. Όταν μεγαλώσουν θα τα πάρουμε και θα τα ψήσουμε.

Έψαξαν και για τρυφερά σπαράγγια, για μοβ ορχιδέα που την έλεγαν «καλογρίτσες» κι είχαν νόστιμο μίσχο. Έπειτα σταμάτησαν δίπλα στη Γλυκόβρυση να κολατσίσουν. Τα σκουτιά τους ξεσκισμένα από τα πουρνάρια. Τα χέρια τους γρατσουνισμένα και ματωμένα. Τα έπλυναν και τ' άλειψαν με την αντισηπτική αλοιφή που έφτιαχνε η μάνα από θεραπευτικά βότανα. Ήπιαν δροσερό νερό και κάθισαν να ξεκουραστούν πάνω στις χλωρές φτέρες, κάτω από τον ίσκιο των ψηλών βαλανιδιών. Η Κατερίνα είδε λαγό που λούφαζε. «Θα τον πιάσω!» ψιθύρισε κι έκανε ένα σάλτο. Ο λαγός πετάχτηκε και τον κυνήγησε. Έπειτα από λίγο γύρισε λαχανιασμένη.

– Μια μέρα θα τον πιάσω στα σίγουρα.

Η μάνα χαμογέλασε. Μεσ στο δάσος ένιωθαν ελεύθερες. Χαίρονταν τη δροσιά, τα κελαηδήματα των πουλιών, τη σβελλάδα των αγριμιών.

Ήταν όμορφη η Κατερίνα. Όμως, απ' όταν άρχισε το σώμα της να παίρνει τη γυναικεία του μορφή, έμενε κλεισμένη στο σπίτι. Είχε μάθει από πολύ μικρή να δουλεύει τον αργαλειό. Ύφαινε τα αναγκαία για την οικογένεια και μερικά για την προίκα της. Φρόντιζε τα μανάρια στο μαντρί και στην αυλή. Κατέβαινε προσεχτικά και στον κήπο.

– Κατερίνα μου, φυλάξου! της έλεγε συχνά η μάνα.

Την έπαιρνε μαζί της, μόνο στα απόμερα μέρη του βουνού και του δάσους, για να μαζεύουν πρινοκόκι. Υπήρχε μεγάλη ζήτηση για τον μικρό κόκκινο μύκητα που μεγάλωνε στα

φύλλα του πουρναριού. Γινόταν κόκκινη βαφή για τα φέσια. Μάζευαν και το ριζάρι. Το άπλωναν και το στέγνωναν. Έπειτα το στούμπιζαν και γινόταν σκόνη. Κάθε Σάββατο η μάνα πουλούσε τις βαφές στονπραματευτή κι αγόραζε τα χρειαζόμενα· νήματα για ύφανση, μαντίλες, κουβαρίστρες, υφάσματα, χτένια, μπαχαρικά κι άλλα. Έβαφαν με φυτικές βαφές και τα δικά τους σκουτιά και γνέματα. Ο πατέρας δούλευε στο τσιφλίκι. Ο αδερφός της ο Αλέκος, τρία χρόνια μεγαλύτερος, ήταν τσοπάνης στα κοπάδια του Αγά. Φιλοτεχνούσε κι έργα στο ξύλο ο Αλέκος. Έφτιαχνε γκλίτσες και χάραζε κεντίδια στη λαβή τους. Είχε σκαλίσει ένα σκαφίδι σε κορμό από δέντρο και μερικές γαβάθες. Έπαιζε τη φλογέρα και το τραγούδι του αντηχούσε στις πλαγιές και τις ραχούλες.

Όταν ήταν μικρή η Κατερίνα, ο Αλέκος την έπαιρνε συχνά μαζί του. Της μάθαινε τα βοσκοτόπια, τα ονόματα των δέντρων, των πουλιών, των λουλουδιών. Της έδειχνε πώς να γνωρίζει τα άγρια φρούτα, πώς να βυζαίνει το μέλι από τα άνθη της ασφάκας, πώς ν' ανεβαίνει στα δέντρα. Της έφτανε γινωμένα γκόρτσα. Μάζευαν ρίγανη για τη μάνα. Έπαιζαν πεντόβολα και τις αμάδες. Μίλαγαν για τις έξυπνες προβατίνες και ντάντευαν τα νεογέννητα αρνάκια. Της έλεγε πως μια μέρα οι κλέφτες θα έδιωχναν τον κατακτητή και τα όμορφα βοσκοτόπια θα γίνονταν δικά τους.

Ένα ηλιόλουστο πρωινό έπαιζαν αμάδες. Έτρεχε αναποκοκκινίζοντας η Κατερίνα. Της είχε πέσει το τσεμπέρι και οι ξανθές πλεξούδες της χρύσιζαν στον ήλιο. Ξαφνικά παρουσιάστηκε ένας καβαλάρης με τα λαγωνικά του. Πιο κάτω στάθηκαν και οι σωματοφύλακές του. Τα μάτια του

κόλλησαν πάνω της.

– Αμάν-αμάν! αναφώνησε.

Τα παιδιά πάγωσαν από το φόβο. Ο Αλέκος έπιασε το χέρι της Κατερίνας κι έσκυψαν τα κεφάλια.

– Ε, βοσκέ, έτσι φυλάνε τα πρόβατα; Αν σε ξαναπιάσω να παίζεις αμάδες αλίμονό σου!

Περιεργάστηκε την Κατερίνα και μ' ένα σφύριγμα ικανοποίησης σκούνησε το άλογο κι έφυγε. Ήταν ο κοτζαμπάσης ο Κουβέρτης. Εκείνη ένωσε την κακόβουλη δύναμη στην άπληστη ματιά του και τaráχτηκε. «Κάθαρμα!» ψιθύρισε ο Αλέκος. Κοίταξε την Κατερίνα και ξαφνιάστηκε. Ήταν σα να την έβλεπε για πρώτη φορά.

– Μεγάλωσες Κατερίνα. Από δω και πέρα θα μένεις στο σπίτι.

Θα είχαν περάσει κάνα δυο χρόνια από τότε. Μια μέρα, μάνα και κόρη επέστρεφαν από την πρωινή τους έξοδο. Άκουσαν ποδοβολητό αλόγων κι έτρεξαν να κρυφτούν πίσω από τους θάμνους. Οι καβαλάρηδες τις είχαν ήδη εντοπίσει.

– Γκιαούρισσες! κραύγασε ο αρχιζαμπίτης.

Δυο άλλοι ξεκαβαλίκεψαν. Τις άρπαξαν και τις έσυραν μπροστά του. Το άλογό του φρούμαξε κι οπισθοχώρησε. Το πειθάρχησε. Τράβηξε το γιαταγάκι και το στριφογύρισε απειλητικά πάνω από τα κεφάλια των γονατισμένων γυναικών. Η μάνα ξεφώνησε:

– Έλεος αφέντη! Έλεος!

Η Κατερίνα κόλλησε πάνω της τρέμοντας. Ένωσε το γιαταγάκι να της ξεσκίζει το τσεμπερί. Οι πλούσιες ξανθές πλεξούδες πρόβαλλαν σε αντίθεση με το μουτζουρωμένο πρόσωπο. Τα δάκρυστά της ξέπλεναν τη μουτζούρα.

Χαχάνισαν οι δυνάστες. Στο άψε σβήσε την απέσπασαν, την φίμωσαν, την έβαλαν πάνω στο άλογο και την έδεσαν. Η γονατισμένη μάνα έκλαιγε βουβά μέχρι που έσβησε ο σάλαγος του ποδοβολητού. Τότε έσυρε σπαρακτική κραυγή. Ο θρήνος της ρίγησε τη ρεματιά και λύγισε τα δέντρα.

Οι απαγωγείς πήγαν στον κατή και πήραν την τυπική άδεια. Πριν βραδιάσει έφτασαν στην Τριπολιτσά και παρέδωσαν την Κατερίνα στο σαράι. Ήταν μόλις δεκατεσσάρων χρονών. Ένιωσε που την ξεφόρτωναν. Άνοιξε τα μάτια της και γέμισαν μαυρίλα. Την άρπαξε ένας αράπης και την κουβαλούσε. Την απίθωσε στο χαμάμι λέγοντας:

– Αλλάχ βερσίν.

Την ξάφνιασε η αλλόκοτη παιδική φωνή που βγήκε από τον μαύρο γίγαντα. Γυναίκες κινούνταν τριγύρω της σαν οπτασίες. Φορούσαν άσπρες πουκαμίσες. Κάποια της έδωσε νερό. Το ήπие μονορούφι. Ένιωσε τα χέρια τους πάνω της. Την έγδυναν. Έκλεισε τα μάτια και ζάρωσε. Την έβαλαν μες στο νερό. Το σώμα της κοκκάλωσε.

– Μη φοβάσαι.

Ξέσπασε σε αναφιλητό.

– Ηρέμησε τώρα. Να, κάθισε εδώ.

Το νερό ζεστό, λυτρωτικό. Τα χέρια των γυναικών απαλά. Την έπλυναν και την έλουσαν. Την στέγνωσαν, την χτένισαν, της σκούπισαν τα δάκρυα. Της έκοψαν τα νύχια και την άλειψαν με μυρωδάτες αλοιφές. Της φόρεσαν άσπρη πουκαμίσα και την οδήγησαν σ' ένα δωμάτιο. Την ξάπλωσαν στο ντιβάνι και μια ηλικιωμένη κάθισε δίπλα της. Τότε μπήκαν μέσα δυο άλλες. Εκείνη που ήταν ντυμένη σαν βασίλισσα την κοίταξε εξεταστικά κι ένα χαμόγελο ικανοποίησης ...